

Tirsdag 22. aug. 1944.

Ord for dagen: Fridtjof Nansen: "Og hvert folks særpregede kultur er et stort pluss for verden. Og kanskje kunde enkelte av de store nasjoner i historien lettere vært undvært enn enkelte av de små. Derfor er det en utilgivelig dødsynd å undertrykke en nasjon.----- Da Tyskland gav oss Bach, Goethe, Schiller, Kant - da var Tyskland ikke det store Tyskland, men de små tyske stater."

Priser og pen etter krigen.

Et viktig ledd i den tyske propaganda har vært å få folk til å tro at når bare den tyske okkupasjon opphører, da vil det bli alminnelig kass. Vi får da allig høre redselsskildringer fra Italia og Normandie om matvaremangel, fantastiske priser og arbeidsløshet.

Vi skal i 3 artikler vise hvorledes stillingen faktisk vil være for Norge etter krigen. I første artikkel skal vi behandle de problemer som reiser seg i forbindelse med pengeverdien og prisene, i neste artikkel forsyningsforholdene og i siste artikkel beskjeftigelses- og lønnsforholdene. Det er desverre nok så alminnelig å treffe folk som spør om hva de skal gjøre med pengene sine, skal de sette dem i bank, skal de hamstre dem eller skal de kjøpe malerier for dem? Arbeidere og funksjonærer som ikke har hatt noen glede av den store pengerikelighet under krigen, men bare sett prisene stige, spør om dette skal fortsette også etter krigen?

La det med en gang være sagt at enhver frykt for at pengene skal miste sin verdi er helt ubegrunnet. Prisene vil bli holdt omkring det nivå de befinner seg ved krigens slutt. Bakgrunnen for den alminnelige frykt for pengeverdien er mere enn noe annet tyskerne enorme pengeforbruk. Tyskerne har finansiert sine arbeidere og en stor del av sine oppkjøp her i landet ved at Norges Bank har måttet trykke sedler, som tyskerne har fått som et "lån". Dette "lånet" har staten måttet garantere. Alt i alt har tyskerne fått 10 milliarder på denne måten. Enkelte mener at når tyskerne har tapt krigen skal de pent få betale tilbake dette beløp i form av vareleveranser o.l. At tyskerne skulle være i stand til å betale tilbake bare en beskjeden prosent av alt det de har stjålet fra de okkuperte land er en illusjon vi like godt kan gjøre oss fri for med det samme. Vi blir selv nødt til å ordne de problemer tyskerne har skapt.

Vi skal kort skissere hvorledes de finansielle forhold vil arte seg etter krigen. Staten har allerede betalt ca. 3 milliarder til Norges Bank på tyskernes "lån". Det beløp som blir stående igjen når krigen er slutt må staten overta som en gjeld til Norges Bank. Denne gjeld kan imidlertid være rentefri fordi den gjeld Norges Bank har (fallo og seddelmen) også er rentefri. Statens alminnelige gjeld før krigen utgjorde 1,4 milliarder med en rentebyrde på ca. 60 millioner. Foruten gjelden til Norges Bank vil statens gjeld i løpet av krigen være øket med nesten 5 milliarder og rentebyrden med over 100 millioner. Denne store rentebyrde vil i og for seg ikke være noe katastrofalt problem, men av mange grunner vil det være ønskelig med en avbetaling. I hvilken utstrekning og hvorledes denne gjeld skal reduseres er et problem om hvorledes krigens byrder skal fordeles. En rekke mennesker har tjent store summer under krigen på arbeide for tyskerne, andre har tjent uten at de direkte har hatt tysk arbeide. Det er klart at de direkte krigsfortjenster skal inndras, men også de mennesker som har tjent store summer f.eks. ved at de har fått solgt ukurante varelagre til full pris p.g.a. varemangel og pengerikelighet må finne seg i å delta i reduseringen av statens gjeld. Vi må ha klart for oss at landet er blitt vesentlig fattigere i løpet av krigen, det vil gå flere år før vår levestandard kan nå opp til førkrigshøide. Det ville ikke være sosialt riktig at enkelte mennesker skal gå ut av krigen vesentlig rikere, mens landet er blitt fattigere og det store gross av lønsmottakere må finne seg i å leve på en redusert levestandard.

Følgene av tyskernes store pengeforbruk merkes ved en økning av seddelmas-

sen, en økning som sikkert er over 2 milliarder, og en økning i bankinnskudd skudd på ca. 3 milliarder. Den store seddelmasse vil bli redusert ved en ombytting av pengeseddelen til full verdi, samtidig med at uttak av bankene vil bli rasjonert til normale kassabehov. Derved vil en kunne innåre til statskassen de beløp som er hæstret av tyske statsborgere og en vil ha tøilet den store pengemarket slik at en unngår nye former for svartebørs når det igjen blir rikeliere med varer. En slik ordning behøver ikke treffes av hensyn til bankene, deres likviditet er så stor at de kan tåle nærsagt hvilken som helst pågang. Frykten for et bankkrakk er rent fantastisk. Prisnivået er støtet ned ca. 70% i løpet av krigen, og når krigen er over vil det bli søkt holdt på et stabilt nivå. Med priskontroll og rasjonering vil det heller ikke bli noe problem. Det pris og rasjoneringssystem vi har idag er bygget ut før krigen og under adm.rådet, og vil nødvendigvis måtte beholdes en tid etter krigen. Når de korrupte og udelige N.S.-folk er byttet ut vil disse myndigheter ikke ha noen vansker med å fylle den del av deres oppgave som består i å holde prisene stabile. Til slutt kan en nevne at frykten for at statspapirer skulle tape sin verdi er like lite begrunnet som all annen panikk omkring vårt pengesystem, og blir den alminnelig kan den bare tjene samvittighetsløse spekulanters ~~xxxxxxxx~~ interesser.

Nyhete fra London mandag 21. august kl. 18.30.

Nord-Frankrike. Ifølge Montgomery har de all. tropper vunnet en fullstendig og avgjørende seier i Nord-vest-Frankrike. - Tilintetgjørelsen av de 14 tyske divisjoner fortsetter. Området de står på, er nå så lite at de ikke kan angripes med luftstyrker. Artilleri beskytter uopphørlig lommen. 5 panserdivisjoner forsøkte igår å bryte ut, men forgjeves. Resultat 7500 fangne tyskere. Tyskerne har i det siste tapt mellom 700 og 1000 tanks. - Flere kolonner støter mot Lisieux og står 5 km. unda. All. styrker strømmer inn i bruhodet på nordsiden av Seinen ved Nantes. Trass i dårlig vær ga flyene tyskerne ingen ro. 1000 utfall i dagslys. 60 tanks, 200 kjøretøyer og 4 lektene på Seinen ødelagt. - Amerikanerne fortsetter angrepet mot Paris og forsterker omringningsbevegelsen øst for byen. De står i nærheten av Versailles, Melun og Fontainebleau. De har rykket 30 km. bortenfor Orleans i retning Montargis. Innbyggerne i Paris er gått til angrep mot tyskerne, og det er gatekamper flere steder i byen.

Sør-Frankrike. Troppene rykker mot Marseille gjennom Durançe-dalen. De har nådd Aix-en-Provence. Hovedveien mellom Marseille og Toulon avskåret. De all. har tatt en by 5 km. nord for Toulon. Gen.maj. H.Schubert, berømt nazigen., er blandt de 14000 fanger som er tatt.

Les Maquis. De franske innlandsstyrkene har idag vunnet sin største seier ved å erobre Toulouse i Sør-Frankrike. T. er et viktig knutepunkt. De har også inntatt flere steder i de nordlige Pyreneer. De beleirer 5000 tyskere i Grenoble. Ialt behersker innlandsstyrkene 1/3 av Frankrike. Italienske friskarer har sluttet seg til dem og behersker bl.a. 9/10 av Richemont, grensedistrikt mot Frankrike.

Italia. Bolske styrker på den 8. armés front ved Adriaterhavet har gjort et raskt framstøt, passert elva Cessano (?) og låst fast tyske tropper og har inntatt 3 småbyer. Churchill har besøkt den 5. arme.

Østfronten. 3 tyske divisjoner tilintetgjort ved Sandomierz. Forgjeves tyske utfryttingsforsøk fra Baltikum. Fortsatt russ. framrykking, de rykker mot Riga, står i utkanten av Dorpat, beskytter jernbanelinjen Riga-Tallin. Russ. fly angrep tysk skipsfart i nord, bl.a. i Kirkenes.

Japan. Store amerikanske fly angrep de største stålfabrikker i Japan samt Nagasaki. En 14000 tons krysser senket utenfor Hongkong av et liberatorfly.

Washington. Konferanse trådt sammen til trygging av sikkerheten etter krigen. Cordell Hull holdt åpningstalen.

Oslo. Fredag fikk kriminalpolitiet ordre om å rykke ut å arrestere 100 N.S.-medlemmer som hadde undlatt å bryte opp ved innkallelse til hirdens bedriftsvern. Blandt disse var en rekke notabiliteter. Enkelte undslapp da de stod under tysk beskyttelse.